

ПРОГРАМИ ЗА КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК ЗА СПЕЦИАЛНОСТИТЕ: ПРАВО; ПУБЛИЧНА АДМИНИСТРАЦИЯ; ФИНАНСИ; СЧЕТОВОДСТВО И КОНТРОЛ; МАРКЕТИНГ; БИЗНЕСАДМИНИСТРАЦИЯ; БЪЛГАРСКА ФИЛОЛОГИЯ; ВРЪЗКИ С ОБЩЕСТВЕННОСТТА; ЖУРНАЛИСТИКА; СОЦИАЛНИ ДЕЙНОСТИ; ЛОГОПЕДИЯ И НАЧАЛНА УЧИЛИЩНА ПЕДАГОГИКА.

Целта на изпита по български език е да се провери до каква степен кандидат-студентите владеят книжовноезиковата норма на съвременния български език, да се оценят уменията им да прилагат граматическите, правописните и пунктуационните правила, възможностите им за изграждане на текст.

Всеки изпитен вариант съдържа по четири задачи.

Първата задача е за проверка на правописа на отделни думи и форми. Тя съдържа три колони с по 20 словоформи (или общо 60). Някои от тях са изписани правилно, а някои - погрешно. Кандидат-студентите трябва да подчертаят с права линия само верните.

Втората задача включва изречения, в които са допуснати граматически и правописни грешки от различен характер - в употребата на пълен и кратък член при имената от мъжки род; падежните местоименни форми със задължителен характер, възвратните местоимения и бройните форми на имената, мъжколичните форми на числителните; в употребата на малка и главна буква; при слятото, полуслятото и разделното писане на думите и т. н. Изреченията се преписват, като се отстраняват допуснатите грешки.

Третата задача е пунктуационна. Текстът се преписва, като се поставят пропуснатите препинателни знаци, без да се променят границите на изреченията.

Четвъртата задача изисква да се напише съчинение в рамките на 2-3 страници по дадена тема. Тя е с най-обща морално-етична, социално-политическа или културологична проблематика и не е пряко свързана с изучавания в училище материал, а по-скоро - с общата култура на кандидатите.

Задачите отразяват нормите на съвременния български книжовен език, кодифицирани в Правописен речник на съвременния български език (под редакцията на Е. Георгиева и В. Станков). София, Издат. на БАН, 1983 (I изд.); 1995 (II изд.). Изпитът включва учебно съдържание, заложено в програмите и учебниците по български език от четвърти до десети клас на средните образователни училища.

ПРИМЕРЕН ВАРИАНТ

Зад. 1. Подчертайте с права линия вярно изписаните думи.

1. чикагски	21. фойе	41. овисвам
2. търчешком	22. склуптура	42. спектакъли
3. рожденик	23. плеяда	43. подтискам

4. одеало	24. огънът	44. обирам
5. поновому	25. норвешки	45. нишка
6. личности	26. люпилна	46. клъввам
7. изстребител	27. живяли	47. забелязъл
8. женидба	28. гарсонера	48. шестдесети
9. тевтерчета	29. тонрежисьор	49. синеждоха
10. разочарование	30. прецъфтели	50. препечелвам
11. непреценяващ	31. пресякахме	51. индустриален
12. загадчен	32. грубияни	52. в следствие
13. брашанце	33. белитристичен	53. абонирам
14. екзарх	34. ще привлечат	54. ще се увълча
15. трийсетгодишнина	35. културно-масов	55. йорданйовковски
16. кафе-сладкарница	36. кръгообръщение	56. ще изпреварят
17. законнообразен	37. жар-птица	57. дядо Вазовия стил
18. гама-распадане	38. прерасвам	58. олицетворение
19. опаковачна	39. нахълтвам	59. не можейки
20. веселоста	40. възставам	60. аптекарът

Зад. 2. Препишете изреченията. Като отстраните допуснатите граматически и правописни грешки.

Иван Вазов е първия български писател, който доби международна пулолярност; първия голям български претставителен творец. При това той превъсхожда дори онзи, който превъсхожда всичко българско - Ботев. С това неискам да твърда, че поради функциите си на национален мит, на някаква българска магия, Ботев не може да има международно значение. Но то е повече значение, така да се каже, „феноменално" - като цялосна фигура и обаяние. Вазовото словестно творчество може да служи като национално-претставително и във един много по широк международен контекст, без да губи особено при превода му. То дава не само магикоме-лодичната, но и визоалнопластичната претстава за България - за нейният бит и битие, за геогравският и духовният колорит, за нейната история и пейзажи, за националният й пантеон и хърактър.

Макар че Вазов е пра-началото на новата българска литература, макар че у него има нещо първично, органично и стихийно, „гениална наивнос и непостижима свежес", той в същото време е един синтес на класическата европейска култура. Макар да е Омир на неговия народ, той вече е усвоил духовния опит на една повече от двухиледелетна

Европейска цивилизация - позната древна Гърция и Рим, ренесансът и просвещението, романтизма и реализма; по особен начин възплащава един европейски духовен синтез и го внася във Българската Култура. Вазов по магически начин съчета историческата младост на един роден за нов исторически живот и слово народ със изразната и духовната зрелост на Европейската цивилизация, на която този народ принадлежеше вече цяло хилядолетие, след Кирило-методиевото дело. Така у Вазов се синтезирват историческия наивитет, националната ограниченост с една вековна Европейска духовна мъдрост и зрелост.

Зад. 3. Препишете текста. Поставете пропуснатите препинателни знаци, без да промените границите на изреченията.

Хубави бяха тия есенни дни в светлата обител пояха душата с нежната си светлина изпълваха я с мир. От видело до тъмно не подбивах крак от черковни служби и всякаква работа и клисарски помощник бях и зидар и Ковашки чук въртях и на манастирската воденица ходех но радост ме обливаше извътре. От ранна сутрин започвах псалмопенията на монасите понасяше се звучният въздебел глас на отец Дионисий прочутия преводач и тълковник на византийските книги. Той диктуваше на преписвачите и техните пера скърцаха и шептяха като копринени буби кога гризат черничев лист. Ясни тихи и топли дни се редяха макар да беше есен и бистро висеше небето а щом очите го докоснеха изстенваше сърцето от копней да полети в него и замираще дъхът. Немееха и пламтяха горите чакаха вятъра а той като невидим просяк зашуми лекичко изпроси от някой бук шепа злато и още неполучил го отмина с нечут смях.

Случваше се в такива дни да застенат ловджийските рогове из манастирските гори Иван-Александър ловуваше а ние го чакахме най-вече тогава да се отбие на поклонение в манастира. Идваше почти винаги влизаше през портата гологлав без оръжие облечен в елек от червена кожа украсен със сребро и бисер и след него се източваше свитата.

Зад. 4. Напишете текст (не по-малко от две и не повече от три страници) на тема: „Творчеството е най-човешката черта“.

ЛИТЕРАТУРА

1. Георгиев, Ст., Правописен справочник на българския език. В.Т., 1998.
2. Лазарова, М., Съвременен български език. Самоучител по правопис. В.Т., 1999.
3. Маровска, В., Ц. Карастойчева, Практическа граматика. П., 2001.
4. Христозова, Г., Обучението по правопис. П., 2000.